

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudkyň JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobkyně: **Odborová organizace pracovníků správ památkových objektů při Národním památkovém ústavu**, se sídlem Bouzov 8, Bouzov, proti žalované: **Česká advokátní komora,** se sídlem Národní 16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 1. 2010, č. j. 7 Ca 25/2009 - 44,

takto:

I. V řízení **se pokračuje.**

II. Kasační stížnost **se zamítá.**

III. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) podala včas kasační stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 1. 2010, č. j. 7 Ca 25/2009 - 44, kterým bylo rozhodnuto, že se zamítá žádost žalobkyně o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů.

Ze soudního spisu vyplývá, že se žalobkyně žalobou podanou u Městského soudu v Praze domáhá přezkoumání a zrušení rozhodnutí předsedy České advokátní komory ze dne 19. 1. 2009, č. j. 95/09, jímž bylo zrušeno rozhodnutí žalované ze dne 7. 1. 2009, č. j. 2776/08, kterým byla žalobkyni určena podle § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, k poskytování právní služby advokátka JUDr. Petra Jakešová.

Žalobkyně podala současně se žalobou žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů. Tuto žádost městský soud zamítl především s odkazem na právní názor vyjádřený v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2008, č. j. 4 As 18/2008 - 32, a v usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 1. 11. 2007, č. j. 62 Ca 40/2007 - 41, uveřejněné pod č. 1482/2008 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Žalobkyně uvedla, že je občanským sdružením založeným za účelem ochrany práv a zájmů členů zejména v oblasti pracovněprávní, mzdové, bezpečnosti, sociální apod. Tuto aktivitu může žalobkyně realizovat mj. i účastí v řízeních, v nichž jsou projednávány a řešeny spory tohoto typu. Městský soud uvedl, že jestliže žalobkyně hodlá být coby sdružení (nehledě na konkrétní cíl sdružení) aktivně činným, pak je objektivně ospravedlnitelné po něm požadovat, aby si materiální prostředky pro prosazování svého cíle, a to alespoň v základní a pro samotnou činnost nezbytné míře, zajistila sama. Tuto odpovědnost za tvorbu základních prostředků pro činnost nelze a priori přenášet na stát; žádost o osvobození od soudních poplatků nemůže být tedy důvodná výlučně proto, že žalobkyně jako speciálně zaměřené sdružení vyvíjející činnost k dosažení svého cíle nemá pro takovou činnost žádné materiální prostředky. Rezignuje-li žalobkyně na jejich zajištění alespoň v základní a pro samotnou činnost v nezbytné míře, pak zřejmě vychází z předpokladu, že to bude výlučně stát, který za všech okolností ponese veškeré náklady žalobce. Takový předpoklad však nemůže být legitimní; k takové legitimitě neposkytuje oporu ani § 36 odst. 3 s. ř. s. Potvrzení takového předpokladu, který se z pohledu jiných osob dovolávajících se soudní ochrany jeví být nerovným a pro žalobkyni nepřiměřeně komfortním, by mohlo být toliko výsledkem mechanické aplikace pravidla o nedostatku finančních prostředků coby podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků. Městský soud má za to, že je důvod ponechat na žalobkyni, aby si základní materiální zajištění pro základní výdaje, jež lze při dosahování jím přepokládaného cíle předpokládat, opatřila primárně sama. Absolutní nedostatek finančních prostředků žalobkyně tedy nemůže být v tomto konkrétním případě sám o sobě důvodem pro přiznání osvobození od soudních poplatků. Zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků tu však nelze vnímat jako ztěžování dosahování či uplatňování uvedeného cíle prostřednictvím ztěžování přístupu k soudu. Podle názoru městského soudu si žalobkyně může snadno opatřit částku 2000 Kč, potřebnou k zaplacení soudního poplatku, např. zvýšením členských příspěvků. Zákonný požadavek na zaplacení soudního poplatku nemůže být proto považován za porušení práva na přístup k soudu či práva na spravedlivý proces. Pokud žalobkyně hodlá svá práva vymáhat soudní cestou, a to v takovém rozsahu jak žalobkyně činí (více než 40 sporů jen u městského soudu na úseku správního soudnictví), je třeba po ní spravedlivě požadovat, aby soudní řízení vedla s vědomím existence nákladů řízení. Nemajetnost ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. lze pojímat jako „okamžitou“, nikoli „plánovanou, předpokládanou, výchozí“. Městský soud proto návrh žalobkyně na osvobození od soudního poplatku zamítl, a tím nemohly být ani splněny předpoklady pro ustanovení zástupce soudem podle § 35 odst. 8 s. ř. s.

Kasační stížnost stěžovatelka opřela o § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) s. ř. s., tedy o tvrzenou nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, o tvrzenou zmatečnost řízení před soudem spočívající v tom, že rozhodoval vyloučený soudce, a o tvrzenou nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí. Stěžovatelka namítá, že městský soud zcela účelově

manipuluje s fakty, kdy cituje pouze ta rozhodnutí, která se mu „hodí“ a vědomě pomíjí jiná - opačná, a zejména zcela záměrně pomíjí skutečnost, že otázka rozhodování od soudních poplatků „neziskových“ právnických osob je předmětem rozhodování rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu. Stěžovatelka dále namítá porušení svých ústavních práv, zejména práva na přístup k soudu ve smyslu § 36 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod. Jde podle stěžovatelky o realizaci základního práva, které není třeba explicitně deklarovat ve Stanovách stěžovatelky. Aby stěžovatelka mohla naplnit své „poslání“, jak je soud cituje ze stanov, musí se především vůbec k soudu „dostat“ a domoci se ochrany, jestliže ze strany těch, kteří mají vůči žalobkyni zákonné povinnosti, jsou žalobkyni její práva upírána. Odůvodnění rozhodnutí městského soudu považuje za absurdní, neboť po žádné osobě nelze spravedlivě požadovat, aby své základní právo podle § 36 odst. 1 Listiny realizovala za cenu zadlužování. Podle mínění stěžovatelky je jí rozhodnutím soudu působena újma na jejích právech z důvodu uplatňování základních práv, kdy je soudem kladen k tíži stěžovatelky počet jejích soudních sporů na úseku správního soudnictví, což je nepřípustné. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů spatřuje v té části odůvodnění, že žalobkyně uplatňuje v řízeních před soudy práva, která údajně nesouvisí s její úlohou odborové organizace a ochranou práv jejích členů. Stěžovatelka se nesoudí proto, že by jí to působilo potěchu, ale z důvodu dlouhodobého porušování zákonů ze strany orgánů veřejné moci a subjektů spadajících pod režim zákona č. 106/1999 Sb. Dále uvádí, že soud porušil princip předvídatelnosti, když popřel svoji předchozí rozhodovací praxi, kdy od roku 2005 stěžovatelce osvobození od soudních poplatků přiznával, a to na základě stejných skutečností a podkladů. Skutečným důvodem zamítavého rozhodnutí soudu je podle názoru stěžovatelky negativní poměr senátu 7 Ca k žalobkyni a osobě za ni jednající, kdy se jmenovaná domáhá náhrady škody za nesprávný úřední postup a nezákonná rozhodnutí tohoto senátu. Stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení Městského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud k návrhu žalobkyně usnesením ze dne 15. 4. 2010, č. j. 6 Ads 22/2010 – 80, přerušil řízení o kasační stížnosti do rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu (dále jen „rozšířený senát“) o otázce předložené mu usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 1. 2009, č. j. 1 As 70/2008 - 63. O této otázce rozhodl rozšířený senát usnesením ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, a proto se v řízení o této kasační stížnosti pokračuje.

Nejvyšší správní soud, vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.), posoudil kasační stížnost takto:

Otázka osvobození od soudního poplatku v případě žalob právnických osob - občanských sdružení byla posouzena rozšířeným senátem. I když se ve věci projednávané rozšířeným senátem jednalo o poněkud jiný typ občanského sdružení (Ateliér pro životní prostředí, o. s.), rozšířený senát ve svém rozhodnutí mj. uvedl: *Argument, že dotační mechanismy používané k financování takových právnických osob zpravidla neumožňují, aby z prostředků takto poskytovaných byly hrazeny soudní či správní poplatky, rovněž není relevantní. Je zásadně věcí dotyčné právnické osoby, z jakých prostředků financuje svoji činnost; používá-li k tomu dlouhodobě pouze takových dotačních mechanismů, které neumožňují financování určité podmnožiny jejích aktivit (placení soudních poplatků), je nutno opět*

považovat za snahu o zneužití práva zakotveného v § 36 odst. 3 s. ř. s., spoléhá-li na to, že takové náklady bude krýt tím, že od nich bude v soudním řízení osvobozena.

Rozšířený senát tedy dal za pravdu právním závěrům napadeného usnesení městského soudu, a to především v závěru o snaze o zneužití práva zakotveného v § 36 odst. 3 s. ř. s., žádala-li stěžovatelka osvobození od soudních poplatků. Rozšířený senát rovněž akceptoval právní závěr, že je věcí právnické osoby (stěžovatelky), z jakých prostředků financuje svoji činnost. V projednávané věci se Nejvyšší správní soud ztotožňuje s tím, že cestou je zvýšení členských příspěvků členů stěžovatelky. Námitky stěžovatelky v kasační stížnosti proti tomuto postupu je třeba hodnotit jako spekulaci.

K námitce, že ve věci rozhodoval vyloučený senát Městského soudu v Praze, Nejvyšší správní soud uvádí, že tuto námitku stěžovatelka nikterak nespecifikuje, toliko se domnívá, že za situace, kdy se stěžovatelka domáhá náhrady škody za nesprávný úřední postup a nezákonná rozhodnutí tohoto senátu, lze dovodit negativní poměr senátu městského soudu 7 Ca k žalobkyni a osobě za ni jednající. Nejvyšší správní soud nezjistil, že by před tímto soudem probíhalo řízení o uplatněné námitce podjatosti soudců senátu 7 Ca, kteří projednávají a rozhodují věc vedenou u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 7 Ca 25/2009.

Námitka, že soud porušil princip předvídatelnosti, když popřel svoji předchozí rozhodovací praxi, kdy od roku 2005 stěžovatelce osvobození od soudních poplatků přiznával, a to na základě stejných skutečností a podkladů, je nedůvodná. V řízeních před městským soudem byla z obdobných důvodů jako v této souzené věci zamítnuta žádost žalobkyně o osvobození od soudních poplatků a podaným kasačním stížnostem Nejvyšší správní soud ve více případech nevyhověl. Zamítnutím žádosti žalobkyně nemohlo dojít k porušení principu legitimního očekávání, neboť žalobkyně nemohla legitimně očekávat, že soud jejímu návrhu vyhoví.

Nejvyšší správní soud ze shora uvedených důvodů posoudil kasační stížnost jako nedůvodnou a podle § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch a žalované nevznikly náklady převyšující její běžnou úřední činnost.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. července 2010

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda senátu